

Råd om smittebeskyttelse i drøvtyggerbesetninger

Forfatter

Lisbeth Hektoen, Animalia

Ola Nafstad, Animalia

Sammendrag

De siste par årene har en rekke norske svinebesetninger måttet slakte ned alle dyra på grunn av påvisning av MRSA, en spesiell type resistente bakterier. Tiltakene ved eventuell påvisning av MRSA i en drøvtyggerbesetning vil i utgangspunktet være mindre dramatiske, men det er allikevel viktig å forebygge at smitte kommer inn også i slike besetninger.

Publisert

2016

Referanse

Sau og Geit 2/2016

Utskriftsdato

20.08.2019 www.fag.nsg.no

MRSA:

Råd om smittebeskyttelse i drøvtyggerbesetninger

De siste par årene har en rekke norske svinebesetninger måttet slakte ned alle dyra på grunn av påvisning av MRSA, en spesiell type resistente bakterier.

Tiltakene ved eventuell påvisning av MRSA i en drøvtyggerbesetning vil i utgangspunktet være mindre dramatiske, men det er allikevel viktig å forebygge at smitte kommer inn også i slike besetninger.

Mattilsynet har derfor utarbeidet råd om smittebeskyttelse i drøvtyggerbesetninger. Det inkluderer spesifikke anbefalinger om testing av personer som skal jobbe i slike besetninger, men også anbefalinger om generelle smittevernrutiner som i tillegg beskytter mot mange andre smittestoff og derfor bør være et mål å følge uansett.

Rådene om smittebeskyttelse er beregnet for storfeprodusenter, småfeprodusenter og røktere, samt for alle andre som skal inn i storfe- eller småfebesetninger. Det kan være veterinærer, rådgivere, klauvskjærere, servicefolk og besøkende. Målet er både å hindre at dyr smittes av mennesker og at mennesker smittes av dyr. Nedenfor gjengis noen viktige punkter i anbefalingene. Gjengivelsen er sterkt forkortet. Rådene i sin helhet kan du finne på Mattilsynets nettsider, www.mattilsynet.no Det ligger også lenker til disse rådene og annen informasjon om MRSA på Animalias nettsider, www.animalia.no

Generelle forholdsregler

Generelt, daglig smittevern er viktig også med tanke på å hindre introduksjon av MRSA.

- Bruk av smittesluse (eller annet egnet system med tilsvarende effekt)

Håndvask er et av hygienetiltakene som kan redusere risikoen for å overføre MRSA mellom mennesker og dyr og mellom besetninger. Både besøkende og gårdens egne folk bør vaske hendene hver gang de går inn i og ut av besetningen. Foto: Grethe Ringdal, Animalia.

inkludert bruk av besetningens egne overtrekksklær og støvler.

- Håndvask når man går inn i og ut av en besetning

- Regelmessig vask av arbeidsklær på 60 grader, inklusive besetningens egne klær og støvler i smitteslusa.
- Utstyr som brukes i flere besetninger skal vaskes og desinfiseres mellom hver besetning.
- Regelmessig rengjøring av fjøset. Man bør tilstrebe et lavt støvnivå og godt hverdagsrenhold ved drikkekar, fôrplasser, kraftfôrkrybber, liggeplasser o.l.

Tiltak ved kontakt med utenlandsk husdyrhold

MRSA forekommer hyppigere hos husdyr (spesielt gris) i de fleste andre land sammenliknet med Norge. Det er derfor viktig å tenke på smittebeskyttelse både dersom du får besøk fra andre land, dersom du selv besøker besetninger i andre land og dersom du ansetter personer som har arbeidet med husdyr i andre land.

Den generelle anbefalingen om at det skal gå minst 48 timer (minst 24 av disse i Norge) fra man har vært i kontakt med husdyr i andre land til man har kontakt med norske husdyr, gjelder alltid som et minimum. Utover dette vil graden av tiltak variere ut i fra hvor nær kontakt personene har hatt med husdyr i landet de kommer fra og hvor nær kontakt de skal ha med norske husdyr. Besøker du husdyrrom i andre land bør du bruke engangshansker og hodeplagg, vaske og desinfisere hender og om mulig også ta en dusj etter besøket. For kontakt med utenlandske svinehold er det mer omfattende anbefalinger enn for kontakt med drøvtyggere.

Anbefalinger om testing av personer som jobber med husdyr

Man regner smitte fra personer som den sannsynlige introduksjonsruten i de norske svinebesetningene der MRSA har blitt påvist. Etter en slik introduksjon kan smitten spres til nye besetninger med livdyr. Det anbefales derfor at personer som har arbeidet i husdyrbesetninger i andre land, testes for MRSA før de begynner å jobbe i norske besetninger. Inntil svaret foreligger bør vedkommende dusje, vaske håret og desinfisere hendene før hvert besøk i besetningen. Vedkommende bør også bruke hodeplagg, engangshansker og

Hva er MRSA?

MRSA er gule stafylokokk-bakterier (**M**ethicillin **R**esistente **S**taphylococcus **aureus**) som er motstandsdyktige mot mange typer antibiotika. MRSA gir sjelden alvorlige infeksjoner hos friske individer, men kan få alvorlige konsekvenser for mennesker som er syke eller har svekket helse. Det er derfor spesielt viktig å hindre at MRSA spres til sykehus, pleiehjem og andre helseinstitusjoner.

Bakteriestammer som lett spres mellom dyr kalles husdyrassosiert MRSA (livestock associated/ LA-MRSA). Husdyr og mennesker kan smitte hverandre, og være bærere av bakterien på huden, i svelget og i nesa. I et fjøs/ besetning vil MRSA kunne finnes i miljøet (inklusive i støv) i tillegg til på dyr. I husdyrholdet er det særlig i svinehold man finner MRSA. Dyrene blir ikke syke, men de kan fungere som et reservoar for smitte til mennesker. De siste årene har det blitt påvist MRSA også i norske svinebesetninger og det er gjennomført nedslakting av mer enn 50 smittede svinebesetninger ut i fra et ønske om at norsk husdyrhold skal holdes fritt for MRSA.

Drøvtyggere kan også smittes med MRSA, men ut i fra dagens kunnskap ser det ut til at både forekomsten av MRSA og smittepotensialet mellom dyr og besetninger er lavere hos drøvtyggere enn hos svin. Mattilsynet har derfor en annen overordnet strategi i storfe- og småfebesetninger enn i svinebesetninger. Man vil ikke velge å avlive drøvtyggerbesetninger, men hovedsakelig pålegge å gjennomføre smittehygienetiltak.

I Norge har det kun vært noen få tilfeller der MRSA har blitt påvist på storfe (fem tilfeller) og sau (ett tilfelle). Fire av disse tilfellene har vært i besetninger der MRSA først har blitt påvist på svin, mens to av tilfellene har blitt påvist uavhengig av dette. Det har da blitt satt i gang hygienetiltak, tiltak for å unngå ytterligere smitte mellom dyrearter og drøvtyggerne har blitt fulgt opp med prøvetaking.

Mer informasjon om MRSA/ LA-MRSA finnes hos:
 Mattilsynet: www.mattilsynet.no
 Animalia: www.animalia.no
 Veterinærinstituttet: www.vetinst.no
 Folkehelseinstituttet: www.fhi.no

kirurgisk munnbind ved arbeid i besetningen.

Det kan også være andre situasjoner der testing av personer er aktuelt. Folkehelseinstituttet anbefaler testing av personer før de skal jobbe med husdyr; enten som produsent, røkter, rådgiver, veterinær eller av annen årsak kommer regelmessig i kontakt med flere husdyrbesetninger, når de i løpet av de siste 12 måneder:

- har hatt fast bosted i utlandet
- har pendlet mellom utlandet og arbeidssted i Norge
- vet at de har vært i kontakt med en positiv husdyrbesetning

- har besøkt eller arbeidet i husdyrbesetninger i andre land
- har vært innlagt i helseinstitusjoner eller fått omfattende undersøkelse i helsetjenesten (gjelder også tannlegebehandling) i land utenfor Norden.

Ønsker man å teste seg tar man kontakt med fastlege eller kommunelege. Legen tar prøver som sendes til et laboratorium for analyse. Svar på prøven kommer som regel innen en uke.

Av Lisbeth Hektoen og Ola Nafstad, Animalia